

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v
Korntarjevi ulici št. 5 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
— upravnništva št. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Dr. A. Gosar:

**Delavsko varstvo v
ustavnem načrtu.**

V oddelku III. (socialnoekonomske določbe) ustavnega predloga, ki ga je ustavni odbor predložil konstituenti, se nahajata dva člena o delavskem varstvu, in sicer člen 23, ki se glasi:

»Delovna sila stoji pod varstvom države.

Žene in nedorasli se morajo posebno zaščititi pred posli, ki škodijo njihovu zdravju.

Zakon predpisuje posebne določbe o zavarovanju in zaščitenju delavstva v vseh podjetjih — in člen 33 pravi:

»Pravico delavstva, da se organizira v dosego boljših delovnih pogojev, bo predpisal poseben zakon.«

Prvi izmed navedenih dveh členov pomeni vsaj v toliko brez dvoma nekaj napredek, ker daje podlago, na kateri bi se mogla zasnovati v varstvo delovnih slojev široka socialnopolitična zakonodaja. Vážno je zlasti to, da se na načelo, po katerem stoji delovna sila pod posebnim varstvom države, lahko opre zahteva po posebnem delovnem, oziroma delavskem pravu. Velika napaka pa je, da se ni sprejela še v ustavni načrt — kakor da se predlagal Jugoslovanski klub — določba, da se tako pravo mora ustvariti, kajti ta zahteva je gotovo tako načelna, da bi se moralo o nji v ustavi odločiti. Brez tega pa obstoja nevarnost, da bo določba o varstvu delovne sile ostala prazna fraza.

Bolj določen in zato tudi bolj zadovoljiv je drugi stavek, ki govori o zaščiti žensk in nedoraslih oseb pri izvrševanju poslov, ki škodujejo njihovu zdravju. Naša dosedanja zakonodaja v tem pogledu je bila daleko nezadostna in upati je, da se bodo na podlagi te ustavne določbe razmere sčasoma izboljšale.

Povsem nezadovoljiv in nezadosten pa je zadnji stavek člena 23, ki prepušča popolnoma posebnemu zakonu, da predpiše posebne določbe o zavarovanju in zaščitenju delavstva v podjetjih. S tem ne le, da nismo storiili niti koraka naprej v smeri, kamor sili z nujno poslednostjo ves delavski pokret, marveč je brez nasilne razlage člena 23. sploh izključeno, da bi se mogli pri nas v doglednem času osnovati pri večjih in važnejših podjetjih prepotrebni obratni svet. — Ustanovitev takih svetov bi se v zakonu, ki ga predvideva ta člen, sicer lahko dopustila in uredila, toda kapitalistični krogi se bodo temu z vso silo upirali ter se bodo pri tem sklicevali ravno na ta člen. Obratni svetovi so namreč tako važna ustanova, da bi se pač morala v ustavi omeniti in težko bo ugovarjati tistim, ki se bodo sklicevali na dejstvo, da ustava namenoma molči o tem. Ako ustavotvorna skupščina ne sprejme predloga, ki ga je k temu členu predložil Jugoslovanski klub, tedaj čaka v tem pogledu delavstvo še trd boj.

Dočim je torej člen 23, vsaj v nekaterih ozirih za silo zadovoljiv in sprejemljiv, je člen 33, ki prepušča posebnemu zakonu, da svobodno uredi pravico delavstva, da se v dosego boljših delovnih pogojev organizira, skrajno opasen. Koalijska svoboda je veljala dosedaj povsod kot osnovna in temeljna pravica delavskih slojev, katere si jim do zadnjega časa tudi pri nas ni upal nihče krati. Ravno na strokovnih organizacijah temelji vsa moč delavstva in edino potom teh organizacij si je priborilo svoje pravice. Tega se vlada joči krogi v Jugoslaviji dobro zavedajo in zato skušajo na ta način vtihotapiti v ustavo možnost, da se delavstvu odvzame združevalna svoboda ter se na ta način zdrobi moč delovnih slojev.

Gotovo je, da more neomejena koalijska svoboda delavstva roditi za družbo tudi slabe posledice, n. pr. tedaj, če organizirano delavstvo ne pripusti k delu neorganiziranih, ali nasprotnim organizacijam pripadajočih delavcev. Zato je potrebno, da se zjamči svoboda dela, kolikor se to ne protivi družabnim koristim, kakor je treba zagotoviti tudi podjetnikom pravico prostega združevanja, kolikor dopuščajo to splošne koristi. Jugoslovanski klub je stavil dva taka predloga, toda vladajoče stranke nikakor nočejo, da bi se že v ustavi določilo, da je svoboda

gospodarskega združevanja (n. pr. snovanja trustov, kartelov, bančnih zvez itd.) omejena po splošnih koristih, marveč prepustijo to zakonu, kakor so prepustili zakonu, da odloči o svobodnem združevanju delavstva. Na ta način si hočejo kapitalistični krogi v naši državi zagotoviti na eni strani popolno prostost v gospodarskem

življenju, da bodo lahko svobodno izkoriščali delavce in konsumente, na drugi strani pa bi radi imeli popolno prostost, da bi mogli v ugodnem slučaju izvit delavstvu iz rok edino in glavno orožje v boju proti kapitalizmu — to je pravico do združevanja.

**„Skrb“ za zdravje Ljubljancanov.
Velik škandal.**

Ljubljana, 22. aprila. Mestna občina ni dolžna le pred volitvami naročiti volivne metle in valjarje, marveč je dolžna skrbeti vedno tudi za zdravje svojih občanov. V tem oziru se mestni magistrat za potrebo ljudstva ni brigal. V Ljubljani imamo v Kolodvorski ulici neki kurnik, ki nosi napis »Ljudska kopelja«. Da je ta kopelja za tako mesto kot je Ljubljana, ki šteje 60.000 prebivalcev, nezadostna, je jasno. Mestni občani so navezani na kopanje v Ljubljani, kar se more vršiti le poleti, je pa poleg tega nevarno in tudi prepovedano.

Socialna higijena, skrb za zdravje Ljubljancanov pa je dosedanja magistratni gospodi bila prava pastorka. Nujno je potrebna uredba res primernih kopališč za Ljubljano. Tega se magistrat ni lotil, ker za to ni imel smisla. Da se ne bo kdo izgovarjal, češ da to ni bilo mogoče izvesti, naj navedemo sledeči slučaj:

Po prevratu je ostal v Dravljah velik parni kotel, ki ga je demobilizacijska komisija ponudila mestnemu magistratu z namenom, da se zgradi ljudska kopelja. Na to ponudbo dolgo ni bilo odgovora. Nato se je končno oglašil magistrat, češ da parnega kotla za kopelj ne rabi, čeprav ga je imel magistrat na ponudbo skoro zastoj. Nato

je bil kotel prodan hotelu »Slon«, ki se je poganjal zanj. Demobilizacijska komisija ga je pa odstopila »Slonu« le pod pogojem, da za dobo 5 let dovoli 1.) 500 letnih brezplačnih vstopnic za revne Ljubljancane; 2. 2000 letnih polovičnih vstopnic za potrebne in nepremožne prebivalce Ljubljane. To pogodbo je »Slon« držal in izročil vstopnice, ki so se poslale magistratu s prošnjo, da jih razdeli med potrebne. Po dolgem času pa je magistrat večji del brezplačnih vstopnic vrnil, češ da ne najde v Ljubljani dovolj revnih ljudi, ki bi bili potrebni te dobrote.

To norčevanje iz ljudskega zdravja je škandal za celo mesto. Mestni magistrat ljubljanski pod vladno liberalne gospode, ki ima svoje kopelji doma, ni privoščil blagodatni nove kopelji, ni jim privoščil 500 brezplačnih vstopnic, ni privoščil 2000 polovičnih vstopnic, čeprav je v Ljubljani na tisoče ljudi, ki naravnost trpe vsled tega, ker so kopalne razmere v Ljubljani po krivdi liberalcev tako nezdrave.

Vsi, ki ste reveži in nimate lastnih bogatih kopalnih sob, obračunajte s stranko JDS, ki tako mačehovsko skrbi za vaše zdravje, ki se iz ljudskih potreb tako norčuje!

Za papirniško delavstvo.

Ljubljana, 22. aprila. Danes je sporočil poslanec Gostinčar iz Beograda (19. t. m.) sledeče: Z ozirom na spomenice in brozjavke, ki jih je Jugoslovanska Strokovna Zveza poslala Jugoslovanskemu klubu in meni, sem ukrenil sledeče:

Pri finančnem ministru sem takoj vložil interpelacijo radi carine na surovine za papirnice. Danes sem osebno posredoval pri načelniku monopolov Lukiču, ki mi je izjavil, da bo naročila dobila v prvi vrsti vevška papirnica, če bodo cene in kakovost primerne. Upanje je, da dobi državno naročilo vevška papirnica, da se tako ohrani delavstvo velike bede.

Dalje sem bil pri železniškem ministru in sem posredoval, naj bi državna železnica naročala papir iz Vevč, da se tako varuje domače delavstvo.

Bil sem tudi pri ministru za socialno politiko dr. Kukovcu, ki sem mu poslal položaj in ga prosil, naj se pri vladi zavzame za delavstvo ter stori vse, da delavstvo ne bo odpuščeno.

Tako se glasi poročilo posl. Gostinčarja. Kakor je razvidno iz tega, se organizacija samo trudi, da bi se odvrnila od vevškega delavstva preteča nesreča. Današnje »Jutro«, glasilo bankokratov, ki niso imeli nikdar smisla za delavstvo, piše, da se v Vevčah uganja hujskarija in se zgraža, ker je »Novi čas« napadel »vladne funkcionarje«. Gospodom bodi povedano, da je nam ta zadeva preveč resna, da bi jo izrabljali za hujskarijo. Zastopniki »Jugoslovanske Strokovne Zveze« in vevškega delavstva so v vseh uradih dokazali, da jim je le na tem, da se delavstvo reši. Da pa deželni predsednik dr. Baltič deputacije nesrečnih odpuščenih družinskih očetov ni hotel sprejeti, to je pa res vse obsodbe vredno. Tisti, ki je tu kompromitiral »vladne funkcionarje«, je bil g. deželni predsednik dr. Baltič sam.

Sicer pa v Vevčah vlada red in mir, posebno, ker je upanje, da bo tovarna odpuste preklicala z ozirom na obljubljena državna naročila.

Za obrambo 8 urnega delavstva.

LDU Ženeva, 21. aprila. (ŠBA) Kongres transportnih delavcev je sprejel po Bevinu predlagane resolucije glede osemurnega delavstva in po švedski zvezi predlagano resolucijo, v kateri se pozivljejo delavci vseh dežel, naj se upro poizkusu kapitalistov, da bi

se podaljšal delovni čas ali da bi se delavci brez nujnega vzroka uporabljali za nadurno delo. Kongres obvezuje mednarodno zvezo transportnih delavcev, naj podpira sodruge vseh dežel, ki se še bore za osemurni delavnik.

**Ljubljancani! Vsi ki ste
za samupravo občine volite
Slovensko ljudsko stranko,
njena skrinjica je četrta.****Profil Judom.**

V Beogradu je izšel letak, ki je naperjen proti Židom. Letak navaja iz »Jevrejskega Glasnika« in »Jüdisches Volksblatt« razne židovske izjave, ki naglašajo judovsko narodno stališče in pozivajo vse žide širom sveta, naj žive in delajo edino-le za judovski narod, čegar del so. Letak opozarja dalje, kako so se židje obnašali med vojno, kako so se bratili s sovražniki, delali z njimi kupčije, gulili ljudstvo in se bogatili, dočim je narod propadal. Sedaj bi radi izkoristili novi položaj in se še dalje redili od ljudskih žuljev in našega na-

rodnega bogastva, a pridobijena sredstva bi uporabljali za židovsko-narodne cilje. Oni so že zasedli vsa glavna mesta v Jugoslaviji: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Novi Sad, Skopje, Osijek i. dr.; po napisih nad trgovskimi in drugimi podjetji imajo ta mesta že zdaj čisto židovsko lice. Zadnji čas je, da se Srbi, Hrvati in Slovenci zavedo nevarnosti, ki jo predstavlja židovstvo v našem narodnem telesu in se združijo v obrambi proti njej. Noben Srb, Hrvat in Slovenec naj nikdar ne prestopi praga židovske trgovine, delavnice, kavarne, gostilne, bioskopa, sploh nobenega podjetja, ki ima židovskega lastnika. Nihče naj ne goji poslovnih zvez z židovskimi tvrdkami. Najstrožje naj se izvaja geslo: Svoji k svojim!

Tako letak in prav ima. Zeleti bi le bilo, da bi tisti srbski krogi, ki stoje za tem letakom, poslali zadostno število eksemplarov tudi belgrajskim vladnim krogom. Tam, se nam zdi, bi bilo nekoliko antisemitične propagande še najbolj potrebno.

Vabimo na shod

volivcev SLS, ki se vrši v nedeljo,
dne 24. t. m. ob 10. uri popoldne
v veliki dvorani hotela UNION.

Govorijo: poslanca

**Dr. Anton Korošec in
dr. Janko Šimrak**
ter kandidati SLS za ljubljanski
občinski zastop.

Somišljeniki SLS
pridite gotovo vsi na shod!
Volilni odbor SLS.

**Samopomoč strokov-
nih organizacij.**

V Nemčiji so se združile vse glavne strokovne organizacije, da izpeljejo veliko-potenzno gospodarsko akcijo, ki naj preskrbi delavce in nameščence z oblačilnimi potrebščinami po kolikor mogoče nizki ceni. Stvari se je pridružila tudi država, ki je dovolila znaten kredit in prevzela vrhovno nadzorstvo. Tako se je ustanovila »Blagovna preskrbovalnica strokovnih društev«, ki ji pripadajo doslej naslednje organizacije: Celokupna zveza krščanskih strokovnih društev v Nemčiji, Celokupna zveza strokovnih društev državnih uradnikov in nameščencev, Splošna nemška strokovna zveza, Nemška uradniška zveza in Hirsch-Dunckerjeva strokovna društva. Podjetje je torej obsežno in more s smotreno oddajo naročil vplivati neposredno tudi proti brezposelnosti. Zato se je podjetje tem raje vdeležilo tudi država in dala na razpolago znaten kredit. Iz tega kredita nakupljeno blago ostane last države, dokler ni plačano. Izgube, ki nastanejo vsled padca cen, se poravnava jo iz prihrankov fonda za podpiranje brezposelnih in iz rezervnih zakladov. Uporabljeni državni kredit se obrestuje po 5¼% Nadzorstveni odbor je sestavljen iz zastopnikov vdeleženih strokovnih zvez (krščanska zveza ima 3 zastopnike) in zastopnika države, ki ima posebne pravice ne le pri nadzorovanju, ampak tudi pri oddaji naročil in določevanju odškodnine glavni preskrbovalnici. Blagovna preskrbovalnica posreduje blago ravnim potomi od proizvajalca do konzumenta. Preskrbuje pa zgor-njo in spodnjo obleko, perilo, obutev in klobuke. Naročila konsumentov se izvršujejo posamezno ali pa skupno potom naročilnih list. Blago razdeljujejo konsumna društva. V tem oziru se je sklenila med Zvezo krščanskih strokovnih društev in Državno zvezo nemških strokovnih društev posebna pogodba, glasom katere bodo dobivali člani prve v krajih, kjer ona nima svoje prodajalne, blago v konsumnih društvih Državne zveze. Blagovna preskrbovalnica ima takoj iz početka dnevno po približno 300.000 mark prometa. Kaj pa pri nas?

DANAŠNJA PREDBORZA.

Zagreb, 22. aprila. Današnja predborza notira: Dunaj 21.60—21.75; Italija 675; London 559; Pariz 10.30; Berlin 213—216; Praga 192; lire (valuta) 650.

VOLITVE V ITALIJI.

LDU Milan, 21. aprila. (ŠBA) Kakor poroča »Corriere della Sera«, se pretnja, da se socialisti no bodo udeležili volivnega boja, ne bo udeležila.

LDU Milan, 21. aprila. (ŠBA) Kakor poroča »Piccolo«, se bosta v pokrajini Alto Adige postavili dve volivni listi, ena socialistična in ena, ki protestira proti aneksiji. Nemška zveza je postavila štiri kandidate in je izdala razglas proti miru, ki je raztrgal Tirolsko in pozivlje volivce, naj oddajo glasovnice s planiko, simbolom nemškega značaja teh krajev.

Širite „NOVI ČAS“

Delavci, obrtniki, uradniki!
Nihče Vam ne sme kratiti volivne svobode.

Liberalni bankokrati, ki imajo 24 ur prostega časa na dan, so določili, da trajajo volitve

samo od osmih zjutraj do petih popoldne.

S tem so Vam hoteli vzeti možnost soodločevanja pri teh volitvah. Kaznujte njihovo zlobo. Dokazite, da se zavedate, da tirajo centralisti naše mesto v propad.

Vrzite vsi svojo krog-ljico v četrto skrinjico.

Politični dogodki.

— Kujavi ministri. V včerajšnji seji konstituantne je vprašal posl. dr. Šurmin predsednika skupščine, kaj namerava ukreniti proti ministrom, ki na razna vprašanja poslancev nočejo odgovarjati. Dr. Ribar je odgovoril, da bo ministre opomnil, naj se drže poslovnika. Lepi ministri, ki jih je treba na to še-le opominjati.

— Hiša razprtij. V vladni hiši se grizejo in koljejo kakor v »najboljši družini«. V včerajšnji seji konstituantne sta med drugimi govorila zemljoradnik Rista Gjokić, ki je rekel, da je za zemljoradnike upravna razdelitev države postranska stvar, glavna pa agrarna reforma — ter musliman Korkut, ki ni priznavašal ne demokratom ne radikalcem in povedal, kako so bili muslimani le pod pritiskom razmer prisiljeni iti v vladno. Med obema govoroma so skušali demokrati in radikali drug drugemu pokazati svoje nasprotstvo ter so radikali demonstrativno pritrdjevali muslimanom, demokrati pa zemljoradnikom. Muslimani pa tudi čisto očito igrarajo v vladni hiši vlogo nezadovoljnega brata, ki trdovratno zahteva svoj dogovorjeni delež na skupnem dobicku, za katerega bi ga starejša brata po vsej priliki rada prikrnili. Muslimani iz južne Srbije trdno drže vladno za ovrtnik in vztrajajo v opoziciji. Vlada v resnici še danes nima zanesljive večine in bo treba še velikega napora in lepih novcev in koncesij, da se ta večina za silo zlika. Na tak način se nam daje ustava!

— Čez grm in strmo. Kot zastopnik »samostojnih« se je oglasil k ustavi v konstituantni dr. Vošnjak. Govoril je po srečanju najhujših centralistov, slavil ustavo, govoril o separatizmu Hrvatov in Slovencev, označil tiste slovenske kulturne delavce, ki so podpisali izjavo za avtonomijo, kot izgubljene sinove in razsodil tako, da se predlogi Jugoslovanskega

kluba ne bodo uresničili. Od vladne centralistične takimenovane »samouprave« si dr. Vošnjak obeta tisoč sreč za narodno edinstvo. Dr. Vošnjaku treba priznati, da je zvest in pokoren blapec svojega gospoda.

— Mednarodni kongres transportnih delavcev. Na seji mednarodnega kongresa transportnih delavcev dne 17. t. m. v Ženevi je pri razpravi šeste resolucije, ki je naperjena proti uničevanju strojev in materiala v zmislu versailleske mirovne pogodbe, predlagal francoski delegat, naj se razpravlja o vprašanju obnove opustošenih ozemelj. V dodatnem predlogu je zahteval, naj se uporabijo dogovori, ki so jih sklenile v tem vprašanju strokovne organizacije Nemčije, Francije, Belgije in Anglije. Po daljši debati se je razprava o tem odložila z dnevnega reda. Nato je bila sprejeta sedma resolucija, ki obsoja gospodarske omejitve in ki odločno zahteva svobodno izmenjavo blaga.

Dnevni dogodki.

— Naš denar in poštne znamke. Ze zopet denar! Da zopet. — Kajti naša centralistična uprava se zdi, da je kakor telo, ki ima glavo sredi prsi. — Koliko časa se nam že obrta izmenjava denarja, toda sam črt ve, kdaj bo izvršena. Kovan denar se je prikazal za hip oni po 10 par, kakor zadnjič mrknjeno solnce; danes ga že ni več. Stari avstrijski nikelnasti drobci je bil priznan, da se sprejema v dinarski valuti, to je 10 vinarjev = 10 par (40 vinarjev). Toda oddaja ga še na pošti, v trafiki za znamke že težko, a ženske na trgu ga sprejemajo le še za stari — groš. Za železni 20 v drobci sploh ni izšla nobena naredba centralne uprave. Ali je — ali ni »zakonito« plačilno sredstvo? Večinoma povsod se ga otepavajo. Pošta ga tudi ne sprejema, — k večjemu komad ali dva. Nasprotno pa ga sama izdaja. Potegnite vendar že iz prometa te stare avstrijske spomine, da izginejo izpred oči vsaj starejšim, ki jim ni zameriti, če se spominjajo starih časov, ko so se dobile tri bele žemljice za en — groš! — In poštne znamke? — Zadnji trenotek pride ukaz, da stare niso več v veljavi. Seveda: dobra dva dni pred tem terminom! Kako naj zve o tem tri ure od središča oddaljeni hribovec pri naši izborni poslujoči pošti? Uboga para pa mora sedaj plačevati dvojno poštino v kronah, ki mu štejejo le po 25 par. O modrosti! Posamezni imajo še zalogo starih, nakupljenih in državi plačanih znamk. Ali bodo zamenjane? Ali bodo ljudje ob denar? — Noben človek ne ve, — noben urad tega ne pove. In če vprašas na pošti, tam tudi — ne vedo! Res, čast taki upravi.

— Dolenjske Toplice za invalide. S 1. majem t. l. prične invalidska uprava z brezplačnim zdravljenjem invalidov v Dolenjskih Toplicah. Oni invalidi, ki se že zdraviti v teh toplicah, naj pošljejo svoje prošnje najkasneje do 20. maja invalidskemu oddelku poverjenišva za socialno skrb (St. Peterska vojašnica). Prošnje morajo biti opremljene z izvidom o nadpregledu in zdravniškim spričevalom okrajnega ali okrožnega zdravnika, kjer se po-

trjuje, da je prosilec res potreben zdravljenja v Dolenjskih Toplicah in da je bolezen dejansko v vzročni zvezi z njegovo invaliditeto. Prošnje, ki ne bodo v tem smislu opremljene, se ne more vpoštevati. Zdravljenje bo trajalo povprečno za vsakega invalida 3—6 tednov. Onim invalidom, ki so že letos vložili prošnje za sprejem v Dolenjske Toplice, ni treba istih ponoviti.

— Požarna škoda v Soteski. Cenilna komisija je sedaj cenila požarno škodo, povzročeno po velikem požaru v Soteski-Bohinj. Škoda na uničenem lesu znaša 8.000.000 kron, na upepeljeni žagi in strojih pa 1.500.000 kron. V gozdnih kompleksih povzročena škoda je minimalna. Zavarovalnice so lastnikom priznale celokupni znesek zavarovalnine.

— Velika tatvina perila. Na Ježici so orožniki aretirali zakonska Kralj, ker sta bila osumljena številnih tatvin perila. Pri hišni preiskavi so našli v podstrežju veliko finega perila. Bilo je za 40.000 K perila pokrade-nega.

Ljubljanski dogodki.

— Glavno letno zborovanje Moške in mladeniške Marijine družbe v Križankah bo v nedeljo dne 24. aprila 1921 ob pol petih popoldne v dvorani križevniškega samostana v prvem nadstropju (vhod na levi strani cerkve pri železnih vratih). — Na dnevnem redu sta poročili o evharističnem in apostolskem odseku, dalje volitev novega predstojništva, ter slučajnosti. — Ker je dolžnost vsakega člana, da se udeleži tega glavnega zborovanja, se pričakuje, da brez tehtnega razloga nihče ne izostane.

— Velika tatvina opernega denarja. — Kakšna malomarnost mora vladati v denarnem poslovanju pri gledališki upravi, posebno pa pri operi, nam najmarkantnejše osvetljuje velika tatvina, ki se je med 7. in 11. uro ponoči v sredo 20. t. m. zgodila na stanovanju hišnika Bambergove hiše št. 10 v Dalmatinovi ulici. Zakonska Avbelj in njiju hčerka Albinca stanujejo v podzemlju omenjene hiše. Zakonska Avbelj sta pri operi zaposlena kot garderoberja, hčerka pa kot blagajničarka pri dnevni blagajni. Pod prejšnjo upravo se je dnevnega blagajna vsak dan redno in vestno oddajala, pod sedanjo upravo pa je denar nosila v damski torbici domov na stanovanje. V sredo 20. t. m. so vsi zvečer odšli v gledališče, hčerka k blagajni, starši k garderobi. Torbico z 80.000 K gotovine je hčerka pustila doma v omari. Ko so ob 11. ponoči po predstavi prišli domov, so opazili, da je moralo biti v njih odsotnosti vlomljeno v stanovanje. Iz torbice je izginil kuvert z 80.000 kronami. O tatvini so takoj obvestili policijo. Na stanovanje so prišli detektivi, ki so premetirali ves dežanski položaj. Tekom včerajšnjega dneva so se vodile temeljite poizvedbe za storilec. Ta tu doslej še niso izsledili. Ukradenih je bilo nad 80.000 K. Gospodične Avbelj ne zadene nobena krivda.

— Volivni valjar, ki ga je magistrat tik pred volitvami postavil za cesnega agitatorja liberalne stranke, je 13 ton težak. Bil je naročen na Češkem pred poldrugim letom, a so ga spustili na ulico brlzigat šele te dni, da bolj »zaleže«. Poredni Ljubljanci so ga nazvali takoj za »volivnega agitatorja«, demo-

krati pa se gladijo po trebuhu in se smejejo: »Par sto glasov nam bo le pridobil.« Šel pa je ta »volivni valjar« in demokratični agitator utrjeval ter »rihtal« najprvo Dalmatinsko ulico, kjer je malo prometa in kjer stanujejo bolj nobel demokrati: Dr. Triller, dr. Švigelj in duševni oče JDSarjev dr. Oblak imata tam svoji pisarni, Delniška »Jutrova« tiskarna ima tam svoje prostore, v bližini pa stanuje dr. Fetič, ki vodi taktično organizacijo JDS. Delo tega valjarja stane dnevno 550 kron. Ampak ta »agitator« ima svoje muhe. Tam, kjer stanuje dr. Triller, je nasut prvovrstni gramoz, ki ga tare in lomi ta »valjar«; tam pa, kjer je »Delniška tiskarna« od »Jutra« je pa nasut slabejši savski kamen. To je najbrže volivna zafrkacija hudomušnega demokratskega valjarja, ki ni več popolnoma modern, ampak bolj starinske sorte. Požira namreč premo ko njegovi moderni tovariši v modernih mestih uživajo bencin, vsled česar mnogo hitreje »delajo«. Pa za ljubljanske demokrate je dober valjar izza zadnjega stoletja, ker je tudi njihovo socialno obzorje še od 18. stoletja. Zato pojdejo 26. aprila v penzijo vkljub svojemu valjarju.

— Odglasitev umrlih. Policijsko ravnanje stvo zahteva, da se tudi vse umrle osebe odglašajo na policiji. Več oseb je sodišče ova-denih, ker niso odglasile umrle osebe.

— Šale ponočnjakov. V Lattermannovem dreveredu so neki ponočnjaki zahtevali pozno v noč, da jim lastnik zavrti vrtiljak. Ker se je branil, so ga zavrteli sami. Lastnik sedaj trdi, da so mu ponočnjaki napravili 2000 K škode. Ponočnjaki pridejo pred sodišče.

Naša društva.

— d Trgovski in zasebni nastavljenici. — Nujna izvenredna seja Zveze trgovskih in privatnih nastavljenecv se vrši danes zvečer ob pol 8. uri v društvenih prostorih. Prosimo vse odbornike točnosti.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Za pleskarska in ličarska dela

se najtopleje priporoča slav. občinstvu in preč. duhovščini

TONE MALGAJ

pleskar in ličar

Ljubljana, Kolodvorska ul. 6

SOBNO SLIKARSTVO

IVAN KOŠAK

LJUBLJANA, Bleiweisova cesta 15

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela v najnižji izvršitvi in po solidnih cenah.

J. Kopač, svečarna

Ljubljana, Celovška cesta 90.

priporoča voščene sveče, zvitke, sveče za hišno rabo in kadilo, kupuje čebelni vosek, suhe satire, kapljine po najvišji dnevni ceni.

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

Ker Julija ni nemara nerada razkrila svojih čarov in je mislila, da utegnejo čarovniku vzbuditi zanimanje za njeno usodo, je po kratkem obotavljanju dvignila pajčolan ter razkrila lepoto, ki je bila za Egipčana res mikavna.

»Po svet prihajaš k meni glede nesrečne ljubezni,« je dejal; »veš, obrni ta obraz v nevrležnika — kakšen drug ljubavni čar ti morem dati?«

»Oj, nehaš s temi laskanji,« je rekla Julija, »v resnici bi prosila tvojo večnost za ljubavni čar.«

»Zala neznanka,« je odvrnil Arbak nekoliko zaničljivo, »ljubavni čari niso med onimi skrivnostmi, ki sem zanje trošil polnočno olje, da si ga pridobim.«

»Res? Potem mi odpusti, veliki Arbak, in zdravstvuj!«

»Ostani,« je rekel Arbak, ki ga lepota njegove obiskovalke pri vsej strasti za Jono ni malo ganila; in da bi bil bolj pri zdravju, bi bil utegnil poskusiti, da bi potolažil zalo Julijo z drugimi sredstvi in ne s sredstvi nadnaravne modrosti; »ostani; akoravno priznam, da sem prepustil čarovnije z ljubavnimi pijačami onim, ki jim je tako znanje poklic, vseeno nisem tako neobčutljiv za lepoto, da jih ne bi bil v ranjši mladosti uporabljal v svojo korist. Lahko ti dam najmanj navšet, ako boš iskrena z menoj; zato mi najprej povej, ali si neporočena, kakor kaže tvoje oblačilo?«

»Sem,« je rekla Julija.

»Pa bi si rada pridobila bogatega snubea, ker nisi oblagodarjena s premoženjem, kaj?«

»Bogatejša sem od onega, ki me zame-tuje.«

»Čudno, vedno bolj čudno. In ti ljubiš njega, ki ne ljubi tebe?«

»Ne vem ravno, če ga ljubim,« je odgovorila Julija prevečno, »vem pa, da bi rada videla, da bi zmagała nad neko tekmičico — rada bi videla, da bi bil on, ki me ne mara, moj snubec, in bi rada videla, da bi bila ona zavrnjena, ki ji je del prednost.«

»Naravna želja to, in ženska,« je rekel Egipčan z glasom, ki je bil preresen, da bi bil porogljiv; »toda še dalje, zala devica: ali mi hočeš zaupati ime tvojega dragega? Ali more biti kak Pompejec, pa zemetati bogastvo, tudi če je slep za lepoto?«

»Iz Aten je,« je odgovorila Julija in povabila oči.

»Ha!« je zavpil Arbak silovito, ko mu je kri zalila lica, »v Pompejih je samo en Ate-nec, mlad in plemenit. Ali je mogoče Glavk to, ki govoriš o njem?«

»Oj, ne izdaj me — res ga tako kličejo.« Egipčan je omahnil nazaj in je nemo zrl v proč obrnjeni obraz trgovčeve hčere; sam pri sebi pa si je dejal, ali mu ta razgovor, ki mu je bil doslej spricho lahkovernosti in nečimurnosti svoje obiskovalke zgolj v zabavo, pripomogel do maščevanja.

»Vidim, da mi ne moreš pomagati,« je rekla Julija užaljena vsled dolgega njegovega molčanja; »pa vsaj hrani mojo skrivnost zase. Še enkrat: zdravstvuj!«

»Devica,« je rekel Egipčan s prav resnobnim glasom, »tvoja prošnja me je ganila — pomagati ti hočem po tvoji želji. Poslušaj me. Jaz sam se nisem pečal s temi manjšimi tajnostmi — poznam pa človeka, ki se je bavil. Ob vznožju Vezuva, manj kakor eno ligo od mesta, biva mogočna čarovnica. Pri bujni rosi ob mlaju je nabrala zelišča, ki imajo to moč, da vkljuje ljubezen v večne sponse. Njena umetnost more priversti tvojega dragega

* Okrog 5½ km.

tebi pred nogo. Poišči jo, pa ji omeni ime Arbak; pred tem imenom ima strah in dala ti bo najbolj učinkovito pijačo.«

»Zal,« je odgovorila Julija, »ne poznam ceste, ki pelje do domovanja nje, ki govoriš o njej. Najsi je pot kračka, je vseeno dolga za dekle, ki jo nepoznavajoč zapusti hišo svojega očeta. Pokrajina je gosto poraščena z divjo trto in je nevarna vsled prepadov in volin. Ne smem se zaupati tujcem, da bi me peljali tja — glas ženske mojega stanu se kmalu omadežuje — in daš mi ni nič za to, kdo ve, da ljubim Glavka, bi vseeno ne imela rada, da bi mislili, da sem si s čarom pridobila njegovo ljubezen.«

»Da bi bil vsaj za tri dni bolj zdrav,« je rekel Egipčan, vstal in stopal šibkih, nerodovitih korakov po sobi, kakor da bi hotel poskusiti svojo moč, »bi te sam spremljal tja. Veš, počakati moraš.«

»Ampak Glavk se zna kmalu poročiti s to obsovaženo Napolitanko.«

»Poročiti!«

»Da, v prvem delu prihodnjega meseca.«

»Tako kmalu! Ali si prav obveščena o tem?«

»Iz ust njene lastne suznje.«

»To se ne sme zgoditi!« je rekel Egipčan silovito; »nič se ne boj, Glavk boše tvoj. Toda ko imaš pijačo, kako mu jo pa moreš dati?«

»Oče ga je povabil, in mislim, da tudi Napolitanko na gostijo za pojutranji dan; tam bom imela priložnost, da mu jo podam.«

»Torej bodi!« je rekel Egipčan, in v očeh mu je žarelo tako ljuto veselje, da je Julija trepetajoč povsila oči.

»Jutri zvečer torej naroči nosilnico; saj imaš eno na razpolago.«

»Golovo, imam,« je odvrnila po bogastvu ohola Julija.

»Naroči torej svojo nosilnico. Dve milji od mesta je neko zabavišče, ki ga premožnejši

Pompejci obiskujejo zaradi izvrstnih kopeli in lepih vrtov. Lahko ti je narediti, kakor da bi šla tjakaj na izprehod, in tamkaj te počakam pri Silenovem kipu v grmičevju, ki obdaja vrt, in jaz sam te popeljem k čarovnici. Počakajva, dokler niso ovčarjeve koze z večernico odšle domov — ko naju bo varoval temni mrak in nama nikdo ne bo prišel na pot. Sedaj pa pojdi domov in ne boj se ničesar. Pri Hadu prisega Arbak, čarovnik iz Egipta, da se Jona nikdar ne poroči z Glavkom!«

»In da bo Glavk moj!« je pristavila Julija dokončavši nedokončani stavek.

»Rekla si,« je odvrnil Arbak, in Julija, ki jo je bilo sicer nekoliko strah tega brezbožnega odgovora, je vsled ljubosumnosti še bolj kot iz ljubezni sklenila, da ga drži.

Ko je bil Arbak sam, je dejal:

»Svetle zvezde, ki nikoli ne lažete, ve že pričenate izpolnovati svoje obljube — uspeh v ljubezni, pa zmago nad sovražniki, v ostalem delu mojega mirnega življenja! V ravno tisti uri, ko moj duh ni mogel najti pota do maščevanja, ali ste mi ve poslale to zalo nora za vodnico?« Globoko zamišljen je utihnil.

»Da,« je zopet pričel, a z mirnejšim glasom, »jaz sam bi ji ne bil mogel dati strupa, ki boji v resnici ta ljubavna pijača! — Njegovo smrt bi potem lahko zasledovali do moje hiše. Ampak čarovnica — da, ta je prava, naravna izvršiteljica mojih načrtov!«

Poklical je enega svojih suznjev in mu velel, da sledi Juliji ter poizve njeno ime in stan. Zatem je odšel v stebrenik. Nebo je bilo mirno in jasno, on pa, ki je poznal znamenja izprememb na nebu, je po ogromnem oblaku daleč na obzorju, ki ga je veter pričel počasi premikati, spoznal, da se bliža vihar.

»Kakor moje maščevanje je!« je rekel zroč tja; »nebo je jasno, ampak oblak se premika dalje!«

(Dalje.)